

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 691/2016-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Bohuslavom Gelatkom, Námestie SNP 17, Rajec, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 14 Cob 297/2011 zo 14. júna 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 1/2015 z 29. februára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júla 2016 elektronickými prostriedkami a 22. júla 2016 v listinnej podobe doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 Cob 297/2011 zo 14. júna 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obdo 1/2015 z 29. februára 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“ spolu ďalej len „napadnuté rozhodnutia“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ ako žalovaný bol účastníkom konania vedeného pred Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“), predmetom ktorého bol nárok žalobkyne na zaplatenie sumy 12 517 € s príslušenstvom a zmluvnej pokuty z titulu dlžných úhrad nájomného a služieb poskytovaných spolu s nájmom. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 Cb 19/2006 zo 6. mája 2011 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobkyni *„8.345,51 eur, zmluvnú pokutu vo výške 0,5% denne... zo sumy 1.456,88 eur od 23.3.2003, zo sumy 1.456,88 eur od 19.4.2003, zo sumy 1.456,88 eur od 18.5.2003, zo sumy 1.456,88 eur od 20.6.2003, všetko až do zaplatenia a úroky z omeškania vo výške 7,5% ročne... zo sumy 1.857,27 eur od 11.4.2003 a zo sumy 660,72 eur od 11.9.2003 všetko až do zaplatenia“* a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil v odvolaní napadnutej časti rozsudok okresného súdu ako vecne správny. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako procesne neprípustné.

3. Sťažovateľ tvrdí, že napadnuté rozhodnutia sú výsledkom arbitrárneho rozhodovania konajúcich súdov, a preto ich považuje za protiústavné a neudržateľné. Predovšetkým namieta postup okresného súdu, ktorým mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že 6. mája 2011 okresný súd pojednával v neprítomnosti sťažovateľa napriek tomu, že sa riadne a včas ospravedlnil a súčasne žiadal nariadené pojednávanie odročiť. Keďže odvolací ani dovolací súd túto vadu konania neodstránili, aj ich postupom došlo k odňatiu možnosti sťažovateľovi konať pred súdom, a tým k porušeniu jeho označených práv. Sťažovateľ v súvislosti s touto námietkou bližšie uviedol:

«... Žalovaný termín pojednávania nariadeného na deň 6.5.2011 o 08.30 hod. vzal na vedomie dňa 19.4.2011. Podaním doručeným dňa 26.4.2011 žalovaný ospravedlnil svoju neprítomnosť na tomto pojednávaní z dôvodu časovej kolízie s iným pojednávaním, v

ktorom ako advokát je právnym zástupcom účastníka konania, a súčasne požiadal súd o odročenie pojednávania na iný termín.

Následne žalovaný sa telefonicky najmenej jedenkrát za týždeň u asistentky senátu v kancelárii senátu informoval, či súd pojednávanie odročí alebo nie. Odpoveďou bolo vždy, že sudkyňa do tej doby k jeho žiadosti neurobila žiadne opatrenie. Naposledy sa takto zaujímal telefonicky dňa 5.6.2011 v deň pojednávania, cca asi 45 min pred pojednávaním. Odpoveď bola ti istá ako pri predchádzajúcich dopytoch s dodatkom, že pojednávať by sa asi malo. Ešte pred pojednávaním dňa 6.5.2011 odporca pri stretnutí s konajúcou sudkyňou na chodbe pred pojednávacou miestnosťou ústne oznámil, že vo veci chce doplniť svoje prednesy a že vo veci chce urobiť podstatné podanie... Sudkyňa mu iba kategoricky a stručne (pred otvorením pojednávania) oznámila, že pojednávať sa bude. Na otázku, prečo na jeho žiadosť za vyše mesiaca súd nereagoval už neodpovedala.

... Zo zápisnice o pojednávaní konanom dňa 5.6.2011 vyplýva, že prvostupňový súd ako možný dôvod pojednávať v neprítomnosti žalovaného uviedol iba skutočnosť „pretože nikto nenavrhol vykonanie ďalších dôkazov“.

... je nesporné, že súd skutočnosť časovej kolízie pojednávania účastníka s iným súdnym konaním, v ktorej je tento účastník ako advokát právnym zástupcom, nehodnotil a nevyhodnotil či je alebo nie dôležitým dôvodom na odročenie... V tomto prípade možno... konštatovať, že zákonnosť postupu a rozhodnutia prvostupňového súdu o vykonaní pojednávania dňa 5.6.2016 je za týchto okolností nepreskúmateľná.

... Súd v lehote viac ako mesiac sťažovateľovi (žalovanému) procesne nerozhodol o jeho riadnej procesnej žiadosti na odročenie nariadeného pojednávania.»

4. Sťažovateľ ďalej uvádza, že v súvislosti s uplatneným nárokom na zaplatenie zmluvnej pokuty poukazoval už v konaní pred súdom prvého stupňa, že žalobkyňa nepreukázala splnenie hmotnoprávných a procesných podmienok na jej priznanie, prvostupňový ani odvolací súd sa však s jeho námietkami nevysporiadali, tieto „odignorovali“, v dôsledku čoho ich rozhodnutia trpia nedostatkom riadneho odôvodnenia, a preto sú nepreskúmateľné. Sťažovateľ predovšetkým poukazoval na to, že uplatnený nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty je žalobou o plnenie, ktorou možno uplatniť iba nárok splatný, ktorý v lehote splatnosti dlžník neuhradil. Žalobkyňa však pred podaním žaloby

nijakým spôsobom neuplatnila voči sťažovateľovi svoj nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty, zmluvnú pokutu nevyúčtovala ani neurčila lehotu na jej zaplatenie. Podľa tvrdenia sťažovateľa okresný súd a krajský súd mu svojím postupom odňali možnosť konať pred súdom aj tým, že:

„Súd nekriticky a bez riadneho preukázania začiatku omeškania priznal žalobcovi úroky z omeškania či zmluvnú pokutu za omeškanie podľa dňa splatnosti faktúr. Neprihliadal na námietku žalovaného, že niektoré faktúry mu neboli vôbec doručené a niektoré boli doručené až po dni splatnosti uvádzaných na faktúre. ...Odporca súdu do spisu založil svoj list zo dňa 15.12.2003, z ktorého vyplýva deň splatnosti faktúr niekoľko mesiacom pred ich doručením.

... Žalovaný až z prvostupňového rozsudku a nahliadnutia do spisu po vyhlásení rozsudku dozvedel čo uplatňuje (aký nárok) žalobkyňa faktúrou č. 57. Súd prvého stupňa v priebehu celého prvostupňového konania nevykonal dôkaz touto faktúrou (listinou) jej prečítaním a samotná faktúra ako príloha žaloby nebola odporcovi in natura či v kópii nikdy doručená. Prvostupňový súd na námietku žalovaného, že táto faktúra mu nebola nikdy doručená nereagoval a odvolací súd ju vyhodnotil ako novú skutočnosť, na ktorú... v odvolacom konaní nemusí prihliadať.

... Prvostupňový súd priznal žalobcovi finančné plnenie vo výške nesprávnej sadzby dane z pridanej hodnoty. Žalovaný túto skutočnosť v podanom odvolaní proti prvostupňovému rozsudku uviedol ako jeden z odvolacích dôvodov. Odvolací súd tento odvolací dôvod odmietol ako novú skutočnosť, ktorá je uplatnená až v odvolacom konaní a ktorá v prvostupňovom konaní nebola žalovaným uvedená.“

Sťažovateľ v neposlednom rade namieta „neoprávnené priznanie nároku za spotrebu plynu podľa faktúry č. 28“, pričom uvádza, že aj v tomto prípade odvolací súd tento odvolací dôvod odmietol ako novú skutočnosť uplatnenú sťažovateľom až v odvolacom konaní. V tejto súvislosti tvrdí, že „medzi účastníkmi nedošlo k zmluvnému dojednaniu o účtovaní a fakturovaní iných služieb ako v zmluve vypočítaných, teda nesporne nedošlo k zmluvnému dojednaniu o účtovaní a fakturovaní dodania plynu. Žalobca spotrebu plynu v súlade s týmto dojednaním odporcovi ani nefakturovala. Faktúrou č. 28 jednoznačne fakturovala iba spotrebu elektrickej energie.

... Prvostupňový súd... nesporne umelo vyfabrikované rozúčtovanie spotreby elektrickej energie a plynu cez faktúru č. 28 nekriticky, bez akejkolvek právne relevantného odôvodnenie prijal a navrhovateľke priznal.

Odporca sa až z rozhodnutia vo veci samej dozvedel, čo a na základe čoho súd navrhovateľke priznal podľa faktúry č. 28. Pred samotným rozhodnutím odporca nemohol na tento fakt fundovane reagovať.

... Proti účtovaniu spotreby plynu namietal na pojednávaní dňa 19.4.2011 a vo veci nešlo o novo tvrdené skutočnosti, dôkazy uvádzané až v odvolacom konaní. ... Prvostupňový súd... svoje rozhodnutie v časti priznaného nároku za dodanie plynu nijako neodôvodnil, ani neuviedol, ktoré skutočnosti a ktoré dôkazy preukazujú, že navrhovateľovi patrí náhrada za spotrebu plynu. Pritom zmätočné je aj odôvodnenie prvostupňového súdu v tejto veci, keď odôvodnenie je v rozpore s výrokom. Vo výroku priznal navrhovateľke z titulu faktúry č. 28 nárok vo výške 1.857,27 Eur, ale v odôvodnení uvádza, že navrhovateľke priznáva sumu 2.298,43 Eur...“.

Sťažovateľ sa s týmto postupom odvolacieho súdu nestotožňuje a zároveň tvrdí, že ním uvádzané odvolacie dôvody boli relevantnými odvolacími dôvodmi. Zo strany sťažovateľa „nešlo o predkladanie nových dôkazov ani tvrdenie nových skutočností. Išlo iba o reakciu na rozhodnutie vo veci samej prvostupňového súdu a na nim vykonané zhodnotenie vykonaného dokazovania a ním v prvostupňovom rozsudku prezentovaný zistený právny a skutkový stav veci.“.

5. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu sťažovateľ uviedol, že „dovolací súd... pri hodnotení postupu prvostupňového i odvolacieho súdu v konaní, ktoré predchádzalo podaniu dovolania, z hľadiska porušenia procesných práv sťažovateľa a odmietnutím dovolania pochybil.

... Dovolací súd tým, že podané dovolanie odmietol na základe prijatého záveru, že v konaní pred prvostupňovým ani odvolacím súdom nedošlo k takým vadám, z ktorých by bolo možné vyvodit' prípustnosť dovolania..., rozhodol arbitrárne a tak porušil práva sťažovateľa...“.

6. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a „vyslovil, že Najvyšší súd Slovenskej republiky, Krajský súd v Žiline

porušil ústavné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a jeho základné právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti fyzickej osoby podľa čl. 127 ústavy voči rozhodnutiu či zásahom „všeobecných súdov“ je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávných princípov, t. j. či v konaní a rozhodnutí v ňom vydanom (ne)boli dotknuté predpismi ústavného poriadku chránené práva alebo slobody fyzickej (právnickej) osoby. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o sťažnosti nie je pokračovaním konania, v ďalšej inštancii mimo rámec všeobecného súdu a ústavnému súdu v ňom zásadne neprislúcha, aby v jeho rámci prehodnocoval skutkové a právne závery všeobecného súdu alebo zjednocoval ich judikatúru (I. ÚS 76/2015).

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom

predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 221/05).

11. Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 14 Cob 297/2011 zo 14. júna 2012 a napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 1/2015 z 29. februára 2016.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

13. Podstatou sťažnosti je námietka nesprávnych právnych záverov konajúcich súdov, ktoré sú podľa sťažovateľa arbitrárne a ústavne neudržateľné, námietka nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom sa odvolací súd

nevysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľa, ako aj námietka nesprávneho procesného postupu okresného súdu, ktorý nebol v ďalšom priebehu konania odstránený a ktorým bola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom.

II. A K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 14 Cob 297/2011 zo 14. júna 2012

14. Ústavný súd, majúc na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 a nasl. ústavy, už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach konštatoval, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní (t. j. pri jeho odmietnutí) je lehota sťažovateľa na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54), a preto v rámci predbežného prerokovania sťažnosti sťažovateľa posudzoval aj opodstatnenosť jej časti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku krajského súdu.

15. Predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu bola vo vzťahu k tejto časti sťažnosti námietka sťažovateľa o nesprávnych právnych záveroch, na ktorých je založený napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj námietka jeho nedostatočného odôvodnenia. Sťažovateľom namietaný nesprávny procesný postup okresného súdu, ktorým mu mala byť odňatá možnosť konať pred súdom a ktorý je zároveň dovolacím dôvodom v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), mal sťažovateľ možnosť uplatniť v dovolacom konaní, k čomu v okolnostiach jeho prípadu aj došlo.

16. Ústavný súd poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové

a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

17. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil v odvolaní napadnutej časti rozsudok okresného súdu ako vecne správny, keď sa stotožnil s podstatnými dôvodmi uvedenými v jeho odôvodnení, na ktoré v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 OSP v podrobnostiach odkázal a na zdôraznenie ich správnosti vo vzťahu k námietkam sťažovateľa uvedeným v sťažnosti predovšetkým doplnil:

«Ako novo tvrdenou skutočnosťou, neprodukovanou žalovaným v prvostupňovom konaní, bolo vyhodnotené tvrdenie, že „okamih omeškania nie je daný iba dátumom splatnosti uvedeným na faktúre, ale aj okamihom doručenia faktúry + primeranej lehoty vyplývajúcej z časovej potreby dlžníka dať do banky prevodný príkaz a časovou potrebou prevodu finančných prostriedkov medzi bankou dlžníka a veriteľa“, nie je „zrejmé, kedy mi boli jednotlivé faktúry doručené, či boli doručené do dňa ich splatnosti a či som vôbec mal časovú možnosť ich v lehote splatnosti uhradiť, faktúra za júl 2003 č. 57 mi nebola doposiaľ doručená“, faktúrou č. 49 zo dňa 09.06.2003 s dátumom splatnosti 02.06.2003 bol fakturovaný nájom za mesiac júl 2003, „z akého dôvodu bola navrhovateľkou vyhotovená faktúra č. 57, neviem.“ Pri faktúre č. 57 ide zo strany žalobkyne o duplicitné a tým aj neoprávnené fakturovanie už raz vyfaktúrovaného nároku na to isté plnenie, nájom za júl 2003 si žalobkyňa mohla uplatniť na súde „iba cez faktúru č. 49“, medzi stranami nebola v Nájomnej zmluve dohodnutá povinnosť nájomcu platiť aj za spotrebu plynu, voči faktúre č. 28 vzniesol výhradu účtovania DPH, ak touto faktúrou boli fakturované dodávky za rok 2002, mali byť zdanené DPH v sadzbe 10 % a nie 14 %. Žalobkyňa nepreukázala, že

pred podaním žalobného návrhu uplatnila voči žalovanému nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty, že ho vyzvala na zaplatenie zmluvnej pokuty a ak vyzvala, kedy, v akej výške uplatnila zmluvnú pokutu a s akou splatnosťou, započítanie, bezdôvodné obohatenie. Pre vystavenie týchto faktúr, ani preúčtovanie v nich definovaných zdaniteľných plnení, nemala žalobkyňa podľa zmluvných dojednaní žiadne oprávnenie“. Medzi účastníkmi tento spôsob účtovania „poskytnutých služieb a účtovná cena“ nebol dohodnutý, preto vystavenie týchto faktúr bolo účtovaním bez právneho dôvodu a plnenie na základe týchto faktúr bolo plnením bez právneho dôvodu. Za konštatovania splnenej procesnej poučovacej povinnosti okresného súdu podľa § 120 ods. 4 OSP (č.l. 133 spisu) nebol naplnený žiadny z dôvodov taxatívne uvedených v § 205a ods. 1 OSP, len za splnenia ktorých by bolo možné prihliadať v odvolacom konaní ako na relevantné odvolacie dôvody (v rovine skutkového hodnotenia) na novo tvrdené skutočnosti a dôkazy, ktoré neboli použité v konaní pred súdom prvého stupňa. Vzhľadom na procesný systém neúplnej apelácie, ktorým je ovládané odvolacie konanie, potom krajský súd nemohol na novo tvrdené skutočnosti, dôkazy uvádzané až v odvolacom konaní, prihliadať a zaoberať sa nimi ako relevantnými odvolacími dôvodmi.

Okrem vyššie konštatovaného, odvolací súd v súvislosti s uvádzaným započítaním žalovaného v odvolaní, poukazuje i na ust. § 216 ods. 1 OSP, podľa ktorého ustanovenia § 92 ods. 1 a 4, § 97 a 98 OSP pre odvolacie konanie neplatia. Keďže ust. § 97 a § 98 OSP sa týkajú i vznesenia možnej kompenzačnej námietky účastníkom konania na žalovanej strane, v rámci obrany proti žalobe, tak z ust. § 216 ods. 1 OSP vyplýva, že námietku započítania nie je možné účinne vzniesť až v štádiu odvolacieho konania; samotná prípadná kompenzačná námietka uplatnená žalovaným až v odvolaní nemôže tvoriť relevantný odvolací dôvod, na ktorý by odvolací súd pri rozhodovaní v danej veci mohol prihliadať.

... Žalovaný v odvolaní tvrdil, že k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom malo dôjsť i tým, že argumentáciu žalovaného ako účastníka konania o zmluvnej pokute ako samostatného záväzku, okresný súd v odôvodnení „odignoroval“. Okresný súd sa podľa názoru krajského súdu dostatočne zaoberal obranou žalovaného a nemožno prijať záver, že žalovaného v tomto smere ako účastníka „odignoroval“. Okresný súd náležite zdôvodnil, v súlade so zákonnou úpravou, priznaný nárok žalobkyne a to aj v časti uplatnenej zmluvnej pokuty, nielen odkazom, ale aj citáciou príslušnej zákonnej úpravy, jej aplikáciou na daný skutkový stav veci, a tiež bližším zdôvodnením uvedeného právneho inštitútu a ozrejmiením

myšlienkových postupov a právnych úvah, ktorými sa spravoval. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa nevyplýva, že by žalobkyňou uplatnená zmluvná pokuta bola posudzovaná ako príslušenstvo veci (pohľadávky), pričom rozhodnutie okresného súdu v tejto časti, napriek predmetnej námietke žalovaného, je dostatočne určité a zrozumiteľné. Pre úplnosť k námietke žalovaného, že okresný súd argumentáciu žalovaného ako účastníka konania o zmluvnej pokute ako samostatného záväzku v odôvodnení „odignoroval“, zdôrazňuje krajský súd, že okresný súd dal odpoveď na jeho kľúčovú argumentáciu, majúcu pre vec podstatný význam, dostatočne objasnil skutkový a právny stav a pokiaľ aj nepovedal explicitne, že „zmluvná pokuta nie je príslušenstvom veci“, tak takáto povinnosť použiť práve tento termín vyžadovaný, resp. preferovaný žalovaným mu ani nevznikla.

... Na zdôraznenie vecnej správnosti napadnutého rozsudku okresného súdu, krajský súd ďalej uvádza, že zo sumáru tých dôkazov, ktoré boli produkované žalobkyňou na preukázanie jej tvrdení v rámci uplatneného nároku, bola spoľahlivo a dostatočne preukázaná dôvodnosť žaloby v rovine existencie dôvodov na uloženie povinnosti žalovanému zaplatiť žalobkyňi 8.345,51 Eur s príslušenstvom a uplatnenú zmluvnú pokutu. Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku dôsledne vykladá, ktoré skutočnosti má preukázané, a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval. Týmto dal odpoveď na tie otázky nastolené účastníkmi konania, ktoré majú pre vec podstatný význam a dostatočne objasňujú skutkový stav veci.

Odvolačí súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu o tom, že medzi účastníkmi došlo k vzniku záväzkového právneho vzťahu, ako medzi podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti a to Zmluvou o nájme, uzavretou písomne, pri dojednaní podstatných náležitostí. Nájomnú zmluvu krajský súd vyhodnotil v zhode s okresným súdom ako platnú nájomnú zmluvu, z ktorej potom posudzoval otázku existencie vzájomných nárokov žalobkyne ako prenajímateľa a žalovaného ako nájomcu podľa § 673 a § 674 Občianskeho zákonníka, vo väzbe na ust. § 8 zákona č. 116/1990 Zb. S poukazom na čl. VI. Nájomnej zmluvy a § 9 zákona č. 116/1990 Zb. v platnom znení, žalobkyňa predložila návrh na ukončenie zmluvného vzťahu ku dňu 31.07.2003 dohodou, v dôsledku čoho okresný súd potom dôvodne ustálil, že nájomný vzťah medzi účastníkmi založený Nájomnou zmluvou ku dňu 31.07.2003, ku ktorému dátumu si žalobkyňa uplatnila voči žalovanému svoje zmluvné nároky, trval. Predmetom Nájomnej zmluvy bol nájom

nebytových priestorov, za užívanie ktorých žalovanému vznikla povinnosť zaplatiť žalobkyni dohodnuté nájomné. Bolo preukázané, že žalovaný predmetné nájomné žalobkyni v lehote splatnosti neuhradil, čím sa dostal do omeškania s plnením svojho peňažného záväzku, ktorý mal voči žalobkyni. Ak okresný súd za tohto skutkového stavu konštatoval, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni dohodnuté nájomné za dobu existencie nájomného vzťahu a v súvislosti s porušením povinnosti žalovaného riadne a včas zaplatiť žalobkyni dojednané nájomné, vzniklo potom žalobkyni právo na zaplatenie zmluvnej pokuty, ktorá bola zmluvnými stranami platne dojednaná v Nájomnej zmluve, tak s týmto záverom sa krajský súd stotožnil.

Odvolací súd považuje za podstatné zdôrazniť, ... že okresný súd postupoval správne, keď bral za rozhodujúci moment určenia omeškania s plnením peňažného záväzku žalovaným, dátum nasledujúci po dátume splatnosti predmetných faktúr, (tak ako to vyplýva z odôvodnenia na č.l. 347 spisu) vo väzbe na čl. IV. Nájomnej zmluvy (dohoda o zmluvnej pokute). Právna úprava zmluvnej pokuty v Obchodnom zákonníku (§ 300 až § 302) je len doplnením právnej úpravy tohto inštitútu obsiahnutej v Občianskom zákonníku (§ 544 a § 545). Zmluvná pokuta patrí k zabezpečovacím prostriedkom záväzkového práva. Je to dohodou účastníkov určená peňažná suma, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Možno ju dohodnúť aj pre prípad omeškania so splatením peňažného záväzku a to takým spôsobom, že jej výška bude tiež závislá na dobe, po ktorú trvá porušenie zmluvnej povinnosti, napr. percentuálnou sadzbou za každý deň alebo za každý mesiac omeškania, teda za vymedzený čas. V tejto súvislosti krajský súd podporne poukazuje i na Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Obdo/11/2008, zo dňa 11. decembra 2008, v zmysle ktorého „zmluvná pokuta je jedným z právnych prostriedkov slúžiacim na zabezpečenie zmluvnej povinnosti. Právna úprava obsiahnutá v ustanovení § 544 a § 545 Občianskeho zákonníka vyžaduje pre platné dojednanie zmluvnej pokuty, okrem písomnej formy vymedzenie zmluvnej povinnosti, ktorá má byť takto zabezpečená a jednoznačnú dohodu o výške zmluvnej pokuty, resp. spôsobu jej určenia.“ Má akcesorickú povahu, pri svojom vzniku predpokladá existenciu hlavného záväzku, na zabezpečenie ktorého má slúžiť. Inštitút zmluvnej pokuty plní v určitom zmysle slova funkciu paušalizovanej náhrady škody. Výška zmluvnej pokuty musí spĺňať kritérium primeranosti, inak by dohoda o nej mohla byť neplatná pre rozpor s dobrými mravmi,

prípadne by neprimerane vysoká zmluvná pokuta v obchodných vzťahoch mohla byť dôvodom moderačného oprávnenia súdu, teda dôvodom na jej zníženie súdom. Moderačné právo súdu upravuje § 301 Obchodného zákonníka. Jeho podstata spočíva v tom, že súd môže znížiť neprimerane vysokú zmluvnú pokutu so zreteľom na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti, pričom hranicou takého zníženia je výška škody, ktorá vznikla do doby súdneho rozhodnutia porušením zmluvnej povinnosti, na ktorú sa vzťahuje zmluvná pokuta.

Je potrebné zdôrazniť, že okresný súd na návrh účastníka mohol rozhodovať, či zmluvnú pokutu (ne)prizná v celej výške, t.j. vo výške v akej bola stranami dojednaná a svojim moderačným právom zasiahnuť do zmluvných vzťahov účastníkov a tieto primeraným spôsobom modifikovať. V danom prípade však opodstatnene bral zreteľ najmä na skutočnosť, že ide o právny vzťah medzi podnikateľmi, ktorí mohli a mali odborne a zodpovedne posúdiť primeranosť a únosnosť dojednanej zmluvnej pokuty, ako aj posúdiť mieru rizika pri jej dohode, s ktorým postupom sa krajský súd stotožnil. Zákonným kritériom posúdenia primeranosti zmluvnej pokuty je hodnota zabezpečovacej povinnosti a jej význam. Napriek tomu, že nejde v danom prípade o zanedbateľný postih, tak ako konštatoval okresný súd nemožno bez ďalšieho prijať záver, že ide o zmluvnú pokutu neprimerane vysokú. Krajský súd v zhode s okresným súdom poukazuje na to, že žalovaný ako podnikateľ a navyše osoba znalá práva podpisom zmluvy prevzal dobrovoľne svoj záväzok a výšku zmluvnej pokuty ovplyvnenej dobou porušenia zabezpečenej povinnosti sám svojim konaním výrazne ovplyvnil. Porušovanie povinnosti platiť nájomné v občiansko-právnych a obchodno-právnych vzťahoch zvyšuje požiadavky na zmluvnú úpravu zabezpečovacích inštitútov v záujme dosiahnutia preventívnej, reparačnej, ako aj sankčnej funkcie. Kritériom posúdenia primeranosti nemôže byť len celková výška uplatnenej zmluvnej pokuty k okamihu rozhodovania súdu, ak výška zmluvnej pokuty priamo závisí na dobe trvania omeškania dlžníka so splnením povinnosti, ktorú dohoda o zmluvnej pokute zabezpečuje. Prijatý záver krajského súdu podporne dotvrdzuje i uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. 10. 2009, sp. zn. 2MOBdo/3/2009, v zmysle ktorého „ Zmluvná pokuta je dohodnutá peňažná čiastka, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi v prípade, že nesplní svoju zmluvnú povinnosť, ku ktorej sa zaviazal a to bez ohľadu na to, či porušením povinnosti, vznikla veriteľovi škoda. Zmluvnou pokutou možno vylúčiť spory o náhradu

škody, ktoré by inak mohli vzniknúť... Vzhľadom na eurokonformný prístup krajský súd podporne poukazuje i na Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 22. novembra 2006, sp. zn. 33 Odo 61/2005, v zmysle ktorého na neprimeranosť zmluvnej pokuty nie je možné poukazovať so zreteľom na jej celkovú výšku, ak je dôsledkom dlhodobého omeškania a s tým spojeného navyšovania o inak primeranú „dennú sadzbu“ zmluvnej pokuty. Opačný prípad je neprijateľný, keďže vo svojich dôsledkoch by zvýhodňoval dlžníka (čím dlhšie by si dlžník svoje povinnosti neplatil, tým viac by bol zvýhodnený pri posudzovaní prípadnej neprimeranosti výšky zmluvnej pokuty) a znamenal by spochybnenie funkcií, ktoré má zmluvná pokuta plniť.

Žalovaný tiež namietal, že okresný súd ho napadnutým výrokom zaviazal zaplatiť aj tie zmluvné pokuty, ktoré vznikli a u ktorých nastala splatnosť až v dobe po podaní žaloby, teda analogicky ako úroky z omeškania, dokonca aj zmluvnú pokutu, ktorá by vznikla po právoplatnosti rozsudku... V prvostupňovom konaní bolo jednoznačne preukázané, že účastníci dojednali zmluvnú pokutu pre prípad omeškania s plnením nájomného v čl. IV. Nájomnej zmluvy percentuálnou sadzbou, s presným stanovením začatia plynutia doby omeškania. Bolo tiež preukázané, že žalovaný predmetné nájomné žalobkyni v lehote splatnosti neuhradil. K splatnosti nájomného dohodnutého v zmluve došlo pred podaním žaloby, t.j. pred 16.03.2005. Okresný súd uložil žalovanému zaplatiť žalobkyni zmluvnú pokutu vo výške 0,5 % denne zo sumy 1.456,88 Eur od 23.03.2003, zo sumy 1.456,88 Eur od 19.04.2003, zo sumy 1.456,88 Eur od 18.05.2003, zo sumy 1.456,88 Eur od 20.06.2003, všetko až do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, z čoho vyplýva, že zmluvná pokuta ako dôsledok porušenia povinnosti žalovaným sa stala splatnou ešte pred podaním žaloby, avšak jej výška je závislá na dobe, po ktorú trvá porušenie predmetnej zmluvnej povinnosti. Prijatý záver krajského súdu korešponduje i s Rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. marca 2008, sp. zn. 4 Cdo 222/2005, v zmysle ktorého „Zmluvná pokuta patrí k zabezpečovacím prostriedkom záväzkového práva... Možno ju dohodnúť aj pre prípad omeškania so splatením peňažného záväzku, a to takým spôsobom, že jej výška bude tiež závislá na dobe, po ktorú trvá porušenie zmluvnej povinnosti (napr. percentuálnou sadzbou za každý deň alebo za každý mesiac omeškania, teda za vymedzený čas)“. Vzhľadom na eurokonformný prístup krajský súd podporne poukazuje i na Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 26. mája 1999, č.k. 29 Cdo 969/99... a na rozsudok Najvyššieho súdu

Českej republiky z 8. februára 2007 pod sp. zn. 21/2006, v zmysle ktorého zmluvná pokuta, na rozdiel od úrokov z omeškania, nie je ani príslušenstvom pohľadávky (ide o samostatný nárok), ani opakujúcou sa dávkou; povinnosť platiť zmluvnú pokutu sa preto spravuje zásadne odlišnými pravidlami, než je to pri povinnosti platiť úroky z omeškania.

... Odvolací súdu uvádza, že ťažisko dokazovania a z neho vyodených skutkových záverov okresného súdu v danej veci spočívalo v dôkazoch priamo účastníkmi produkovaných a predkladaných v danom konaní. Daná sporová vec nepredstavovala výnimočný prípad pre postup okresného súdu podľa § 120 ods. 1 veta tretia OSP o možnosti vykonania a výnimočne aj iných dôkazov, ako navrhli účastníci, ak by ich vykonanie bolo nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Z úpravy § 153 ods. 1 OSP tiež vyplýva, že súd rozhoduje o veci na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov.

Z dôkaznej situácie v prvostupňovom konaní, vo väzbe na závery tak prvostupňového ako aj krajského súdu, nebolo možné v odvolacom konaní rozhodnúť inak, ako rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 8.345,51 Eur s príslušenstvom a zmluvnú pokutu potvrdiť ako vo výroku vecne správne rozhodnutie...»

18. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia napadnutého rozsudku dospel k záveru, že sťažnostná argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Krajský súd svoj právny názor o vecnej správnosti rozsudku súdu prvého stupňa odôvodnil vyčerpávajúcim a ústavne akceptovateľným spôsobom a navyše v súlade so stabilnou rozhodovacou praxou všeobecných súdov. V nadväznosti na citované odôvodnenie napadnutého rozsudku ústavný súd konštatuje, že tento podľa názoru ústavného súdu nie je prejavom interpretačnej alebo aplikačnej svojvôle, a preto sa úvahy krajského súdu v napadnutom rozsudku z pohľadu ústavného súdu nejavia ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Keďže napadnutý rozsudok krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnený na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný

tieto postupy a hodnotenia nahrádzať a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti namietaného rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. Na tomto základe ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II. B K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 1/2015 z 29. februára 2016

19. Podľa sťažovateľa najvyšší súd rozhodol arbitrárne, keď dovolanie odmietol ako neprípustné, pretože nevhliadol v postupe nižších súdov procesnú vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP.

20. Najvyšší súd vo vzťahu k takto sťažovateľom vymedzenému dovolaciemu dôvodu, ktorý je podstatou jeho sťažnostnej argumentácie v odôvodnení napadnutého uznesenia, okrem iného uviedol:

«Žalovaný argumentáciu o existencii procesnej vady konania uvedenej v § 237 písm. f) O. s. p. zakladá na tvrdení, že súd prvého stupňa dňa 06.05.2011 pojednával v jeho neprítomnosti napriek tomu, že sa ako účastník riadne a včas ospravedlnil a súčasne žiadal nariadené pojednávanie odročiť. Odvolací súd túto vadu konania neodstránil. V danom prípade podľa dovolateľa súdy skutočnosť časovej kolízie pojednávania účastníka s iným súdnym konaním, v ktorej je tento účastník ako advokát právnym zástupcom, nevyhodnotili vôbec, resp. či táto skutočnosť je alebo nie dôležitým dôvodom na odročenie pojednávania.

... Občiansky súdny poriadok upravujúci postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní ústavou zaručené právo osobnej prítomnosti na súdnom konaní zabezpečuje tak, že ukladá súdu, ak zákon nestanovuje inak, aby nariadil na prejednanie veci

pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná, pričom predvolanie musí byť účastníkom doručené tak, aby mali dostatok času na prípravu (§115 ods. 2 O. s. p.).

Je potom na účastníkovi, či svoje právo využije, ale nie.

Zúčastniť sa prejednávania právnej veci pred súdom je neodňateľným právom každého účastníka konania a to v každom štádiu postupného procesu, pokiaľ zákon nestanovuje inak, ak na tomto svojom práve účastník trvá. Zákon v ustanovení § 101 ods. 2 druhá veta O. s. p. určuje len jednu výnimku z toho práva účastníka, za ktorej sa môže vec prejednať i v jeho neprítomnosti - t.j. ak riadne predvolaný účastník sa na pojednávanie nedostavil a nepožiadaval z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania.

Podľa § 119 ods. 1 O. s. p. pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Podľa § 119 ods. 2 O. s. p. účastník, ktorý navrhuje odročenie pojednávania, musí súdu oznámiť dôvod na odročenie pojednávania bez zbytočného odkladu, po tom, čo sa o ňom dozvedel alebo odkedy sa o ňom mohol dozvedieť, alebo s prihliadnutím na všetky okolnosti ho mohol predpokladať. Návrh na odročenie pojednávania obsahuje najmä:

a/ dôvod, pre ktorý sa navrhuje odročenie pojednávania,

b/ deň, keď sa účastník o dôvode dozvedel,

c/ ak je to možné, uvedenie elektronickej adresy, telefaxu alebo telefónu, na ktoré súd bezodkladne oznámi, ako návrh posúdil.

Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná žiadosť neprítomného účastníka o odročenie pojednávania (§ 101 ods. 2 O. s. p.), posudzuje súd vždy podľa konkrétnych, individuálnych okolností prípadu. Či sú v tej - ktorej veci dôležité dôvody pre odročenia pojednávania dané, posudzuje súd, a nie účastník konania. Existenciu dôležitého dôvodu môže súd preveriť len zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania žiadosti účastníka o odročenie pojednávania.

Ako vyplýva z obsahu spisu, súd prvého stupňa okrem iných termínov, nariadil na prejednanie veci pojednávanie aj na 06.05.2011 o 8.30 hod. Na toto pojednávanie sa ospravedlnil žalovaný dôvodiac, že tento termín je v časovej kolízii s nariadeným pojednávaním pred Okresným súdom Žilina v právnej veci sp. zn. 6C/122/2006 navrhovateľa [REDAKOVANÉ] proti [REDAKOVANÉ], v ktorej je žalovaný právnym zástupcom účastníka konania. Súčasne týmto oznámením na č. l. 329 spisu, žalovaný

uviedol, že chce využiť svoje právo na prerokovanie veci v jeho prítomnosti a nesúhlasí, aby pojednávanie nariadené na deň 06. 05. 2011 bolo vykonané v jeho neprítomnosti. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 06. 05. 2011 (č. l. 333) je zrejmé, že okresný súd pojednával v neprítomnosti žalovaného, ktorý termín pojednávania bol určený na pojednávaní súdu dňa 19. 04. 2011 na č. l. 317 s tým, že prítomní účastníci konania, ako aj právny zástupca žalobkyne, zobrali termín na vedomie a písomne predvolaní neboli. Na tomto pojednávaní okresný súd uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené a vyhlásil vo veci rozhodnutie. Následne po rozhodnutí súdu prvého stupňa, na odvolanie žalovaného, odvolací súd uznesením zo dňa 04. 06. 2012 č. k. 14Cob/297/2011-381, oznámil verejné vyhlásenie rozsudku bez nariadenia ústneho pojednávania na deň 14. 06. 2012.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že otázka kolízie pojednávani účastníka konania, resp. jeho právneho zástupcu ako „dôležitého dôvodu“ na odročenie pojednávania v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. bola už opakovane riešená v judikatúre dovolacieho súdu, ako aj v rozhodovacej praxi Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 68/98 z 13. 01. 1999... obsahom základného práva zaručujúceho právo každého, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, nie je povinnosť súdu vyhovieť akejkoľvek jeho žiadosti na odročenie pojednávania. Kolízia dvoch pojednávani toho istého účastníka v tom istom termíne na rozdielnych súdoch nie je akceptovateľným predpokladom uznania existencie „dôležitého dôvodu“ na odročenie riadne a včas vytýčeného pojednávania. Posúdenie opodstatnenosti „dôležitého dôvodu“ (§ 101 ods. 2 O. s. p.) v každom konkrétnom prípade patrí výlučne do právomoci konajúceho súdu. Ústavný súd Slovenskej republiky na týchto záveroch zotrval aj v uznesení z 30. marca 2005 sp. zn. III. ÚS 94/2005.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 27. februára 2000 sp. zn. 3Cdo/16/2001 (R 41/2002) pripustil, že dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania pred súdom môže byť aj kolízia s iným pojednávaním právneho zástupcu účastníka konania, avšak len vtedy, ak od účastníka nemožno spravodlivo požadovať, aby si zvolil iného zástupcu. V danom prípade dovolací súd vychádzal z toho, že samotná existencia kolízie dvoch súdnych pojednávani môže byť (za istých, výnimočných okolností) dôvodom pre odročenie jedného z kolidujúcich pojednávani. Tu je ale potrebné zdôrazniť,

že zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva pravidlo, podľa ktorého by len v závislosti od predmetu konania, jeho účastníkov, dátumu vytýčenia pojednávania alebo iných skutočností malo v prípade kolízie určité pojednávanie prednosť pred iným (neplatí žiadne pravidlo tzv. „predstihu“ v prípade kolízie pojednávanií na dvoch rôznych súdoch). Advokát, ktorý zistí, že v dvoch súdnych konaniach, dochádza v určitý deň ku kolízii nariadených súdnych pojednávanií, má vo všeobecnosti možnosť osobne sa zúčastniť na jednom z pojednávanií a v prípade druhého kolidujúceho pojednávania „účelne využiť všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje“ - do úvahy tu medzi iným prichádza buď zastúpenie iným advokátom alebo podanie žiadosti o odročenie pojednávania. V rámci organizovania svojej činnosti musí advokát pri výbere najvhodnejšieho prostriedku alebo spôsobu poskytovania právnej služby nevyhnutne vziať na zreteľ nielen osobitosti každej pojednávanej veci, ale tiež to, akým spôsobom bola medzi ním a klientom upravená otázka zastúpenia advokáta iným advokátom. Možnosť zastúpenia advokáta iným advokátom vyplýva priamo zo zákona podľa § 25 ods. 3 O. s. p. a tiež § 16 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov), pričom advokát túto zákonnú možnosť (oprávnenie) nesmie využiť len vtedy, ak by zastúpenie bolo proti vôli zastupovaného účastníka § 16 ods. 3 uvedeného zákona.

Pri skúmaní, či v konaní pred súdom prvého stupňa bol daný dôležitý dôvod v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. a či teda postupom tohto súdu bola žalovanému odňatá možnosť pred súdom konať, nebolo možné prehliadnúť, že v kolidujúcej veci existoval zákonný dôvod nepripúšťajúci zastúpenie účastníkom zvoleného advokáta (žalovaného v tomto konaní) iným advokátom. V žiadosti o odročenie pojednávania dňa 06..05.2011 žalovaný uviedol, že v inom konaní vystupuje ako právny zástupca, avšak skutočnosť, že v kolidujúcej veci by bolo proti vôli jeho klienta, aby sa vec prejedнала v prítomnosti iného advokáta, nebola tvrdená a ani preukazovaná.

Dovolací súd preto konštatuje, že súd prvého stupňa vytvoril žalovanému procesnú možnosť zúčastniť sa na pojednávanií pred súdom prvého stupňa a realizovať na ňom procesné právo účastníka na prerokovanie veci v jeho prítomnosti (a napríklad tiež zhrnúť návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci v zmysle § 118 ods. 4 O. s. p.,

resp. § 123 O. s. p.). Túto procesnú možnosť žalovaný nevyužil. Bolo na žalovanom, aby vážny dôvod svojej neúčasti na pojednávaní - v súlade s konštantnou judikatúrou súdov Slovenskej republiky - preukázal súdu. Pokiaľ tak ale neurobil a k žiadosti nepriložili dôkaz, ktorý by preukázal nemožnosť jeho prítomnosti na pojednávaní, sám zaviniť, že súd prvého stupňa jeho žiadosti nemohol vyhovieť. Nemožno preto prvostupňovému súdu vytýkať, že vec prejednal a rozhodol v neprítomnosti žalovaného. Zo zreteľom na uvedené možno konštatovať, že postup nižších súdov v posudzovanej veci nebol v rozpore s § 101 ods. 2 O. s. p. a nezaložil preto procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/O. s. p.»

21. Ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nezistil, že by účinky výkonu jeho dovolacej právomoci boli nezlučiteľné so základným právom účastníka konania na súdnu ochranu či so zásadami spravodlivého procesu. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol dostatočné a presvedčivé dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľa odmietol z dôvodu jeho neprípustnosti. Najvyšší súd obdobne ako pred tým krajský súd nepovažoval sťažovateľom namietaný postup súdu prvého stupňa za odňatie možnosti konať pred súdom, keď vo veci rozhodol v neprítomnosti sťažovateľa, ktorý svoju neprítomnosť na nariadenom pojednávaní síce ospravedlnil z dôvodu kolízie pojednávaní, avšak v žiadosti o odročenie pojednávania nepreukázal dôležitosť dôvodu na jeho odročenie. S poukazom na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že spôsob aplikácie ustanovenia § 237 písm. f) OSP, ako aj ustanovení § 101 a § 119 OSP najvyšším súdom nevykazuje znaky svojvoľnosti či arbitrárnosti. Napadnuté uznesenie obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov pre zákonné a spravodlivé rozhodnutie a ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu. Skutočnosť, že najvyšší súd kvalifikoval dovolanie sťažovateľa ako neprípustné a že pri tom vyslovil právny názor, s ktorým sa sťažovateľ nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie podľa označených článkov ústavy a dohovoru.

22. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou je ochraňovať ústavnosť (nie „obyčajnú“ zákonnosť) konania pred všeobecnými súdmi. Preto je povinnosťou ústavného súdu rozlišovať medzi prípadmi, keď procesný postup priečiaci sa zákonu zároveň vyústi do protiústavnosti a nespravodlivosti konania ako celku, a prípady, keď určitý procesný postup – hoci by ho aj bolo možné osamotene (inkontextuálne) hodnotiť, a to výlučne z formálneho pohľadu, ako postup contra legem – protiústavnosť konania nezaloží tak, ako to je v danom prípade (m. m. I. ÚS 76/2015).

23. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil možnosť porušenia označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2016